

# לאברהם

ויקראו ל'פניו אברהם (בראשית מא, מג)  
”זה יוסף שהיה אב בחכמה” (ד"ס)

מתורתו ומשנתו של  
שר התורה הגאון הקדוש  
רבי יוסף ענגיל זצ"ל

פרשת ויקרא תשפ"א • גליון ט"ו • מכון "אוהבי תורה" להוצאת ספרי רבינו זי"ע

## תפארת יוסף

פנינים על פרשת השבוע

וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר  
עליו (ד.א.)

עולה מכפר על הרהור הלב  
וכנגד זה מוזבח העולה היה ל"ב אמה

בירושלמי יומא (פ"ה ה"ג) איתא, אבנט היה מכפר על הגנבים, ואית דבעי מימר על העוקמנים. פירוש עקמני הלב, וכלשון הבבלי פרק הרואה (ברכות נט.) לא נבראו הרעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב.

אצר רבי לוי שלשים ושתים אמה היה בו כו'. פירוש דכיון דמכפר על עקמומיה הלב לכן היה ל"ב אמה נגד לב'. ונראה דלכן גם כן המזבח היה ל"ב אמה על ל"ב אמה, והיינו כמו שנקרא (שמות לח, א) 'מזבח העולה' על שם קרבן עולה שקרב עליו, ואם כן זה עיקר עניינו, וכוננו (עין מורה נבוכים ח"א פרק נא-נב; באר הגולה באר החמישי עמוד ק ד"ה בפרק) ההשם הוא תמיד על עיקר הדבר, ועל כן כיון דעולה מכפר על הרהור הלב כמבואר בירושלמי שם (פ"ה ה"ז), ועל כן גם כן היה ל"ב אמה נגד לב'.

גליוני הש"ס ירושלמי יומא פ"ה ה"ג ד"ה ואית



עולה מכפרת על מעשה שלא ידע ממונו לעולם

ביומא (ז.ו.) אין עולה באה אלא על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה. במדרש יש בכמה דוכתי (עין ויק"ר ז, ג; תנחומא פרשת תצוה סימן טו) דעולה מכפרת על הרהור הלב.

ועיין חידוש בבעלי התוספות על התורה (בפרשתנו א, ד ד"ה לכפר עליו), וז"ל: כי כשאדם אוכל חלב בשוגג מביא חטאת (ראה שם ד, כח), ועל הספק אשם תלוי (ראה ה, יח;

עין רש"י פסוק יז ד"ה ולא), ולפעמים סבור בוודאי שאכל שומן והוא אכל חלב, ועליו העולה מכפרת מה שלא ידע לעולם, עכ"ל.

ואולי טעמם, דכי היכי דמכפר אהרהור הלב - היינו אמחשבה בלי מעשה, הכי נמי מכפר אמעשה בלי מחשבה, כגון אכל חלב וכסבור שומן, אלא דבנדודע לו אחר כך הא מחויב חטאת או אשם תלוי, ואי אפשר לעולה שתכפר רק בלא נודע לו אחר כך. ועיין ירושלמי תרומות (פ"ח ה"א) הובא בר"ש שם (מ"א ד"ה ירושלמי), דמדמי סבור שומן ונמצא חלב לסבור אסור ונמצא היתר. אולם בגמרא דידן נזיר (כג.) עושה צריכות ביניהם, עיין שם.

גליוני הש"ס יומא לו. ד"ה אין



”אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות ד' אלקיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם” (ד.כב.)

אם מותר להביא עצמו לידי עבירת אונס

עיין הוריות (י.), 'אשר נשיא יחטא', יכול גזירה (דגזירת מלך היא שנשיא יחטא, מדלא כתיב ואם נשיא יחטא, רש"י) ת"ל (שם שם, א) אם הכהן המשיח יחטא, מה להלן לכשיחטא, אף כאן - לכשיחטא.

ומשמע לכאורה, דמותר להביא עצמו לידי עבירת אונס, דאם לא כן מאי הוה אמינא דהוא גזירה, הא אם הוא גזירה לא ישכחת נשיא לעולם, שהרי אסור לו לקבל נשיאותו, כיון דיועד שבהכרח יחטא אם יהיה נשיא, כי גזירת המקום הוא עליו. וגם אסור לישראל למנות נשיא, דעוברים אלפני עור' (ויקרא יט, יד), דהא מכשילים אותו

בחטא במנותם אותו לנשיא כיון דבהכרח יחטא כאשר יהיה נשיא, ואם כן הא לא ישכחת כלל קיום הכתוב כיון דלא יהיה שם נשיא כלל.

ודוחק לומר דכתיב קרא א'דאי' - בזה, שאם יעברו כל ישראל למנותו, ויעבור הוא לקבל הנשיאות, אז כאשר יחטא בנשיאותו יביא קרבן שעיר, דאף דהוא דאי לחיובא להביא קרבן, והוי כ'דאי' לאיסורא דכתיב קרא (עין יבמות עה.), מכל מקום דוחק לאוקמי קרא א'דאי' כזה, ועל כרחך דאין זה דאי', רק מותר לו להעשות נשיא אף שמביא עצמו בזה לידי עבירת אונס.

אף שמוכרח לחטוא - עדיין הבחירה ביזו ליהור שלא יבוא לידי עבירה

ואולם, בלאו הכי צריך עיון, דאם הוא גזירה ואם כן הרי מוכרח לחטוא, ואם כן מדוע חייבתו תורה קרבן באמת לכפרה, הרי הוא אונס גמור על פי גזירת המקום יתברך, ומדוע יוצרך כפרה. וצריך לומר, דאף דהוא גזירה, מכל מקום עדיין הבחירה חפשית לו, ואף דבחטא שוגג איירין - מכל מקום גם שוגג הוא קצת פשיעה שלא נזהר להשגיח ולדקדק, ועל הפשיעה שבה הוא שמביא קרבן, ועל כן שייך שפיר בחירה שיהיה נזהר ומשגיח ומדקדק על עצמו שלא יבא לידי עבירת שוגג.

ומכאן ראייה לדברי הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ה ה"ה), בענין שאלת הידיעה והבחירה, שאין הידיעה מכרחת הבחירה, דהא יותר מזה מצינו כאן גזירה שיחטא - לא ידיעה לבד, ועם כל זה עדיין הבחירה נשארת, ולכן אם לא בחר לדקדק ולהשגיח על עצמו ובא לידי חטא שוגג צריך קרבן לכפרה, ויש לדון עוד בכל זה בכמה פנים, ובאתי פה רק להעיר.

גליוני הש"ס בבא מציעא לו: ד"ה תחלתו

וראה עוד ציונים לתורה כלל טו ד"ה ומצאתי, שהעיר גם כן מגמרא נזיר, וכתב: "ואפשר דאליבא דאמת סבירא ליה גם לש"ס דילן דתרווייהו שוין, וכסברת הירושלמי הנ"ל", וראה עוד גליוני הש"ס נזיר שם ד"ה צריכין (ואולי חזי לאצטרופי לענין זה, מה שהעלה רבינו "עוד בבחירתו" בגליוני הש"ס קידושין מ. ד"ה מחשבה טובה מצרפה למעשה).

ה) עיין רמב"ם הלכות שגגות פ"ה ה"ו: "השוגג היה לו לבדוק ולדקדק, ואילו בדק יפה יפה ודקדק בשאלות - לא היה בא לידי שגגה, ולפי שלא טרח בדרישה ובחקירה ואחר כך יעשה - צריך כפרה", וראה עוד תפארת יוסף פרשת משפטים עמוד רלח הערה רלד, ציונים נוספים.

ו) וראה עוד תשובת רבינו מכתב יד קדשו - הובא בשו"ת חזון נחום ח"ב בסופו אות יג.

בלא מעשה (סבור שהוא אסור ונמצא מותר), וכסברת התוספות כפי שביאר רבינו.

ד) בגמרא שם: וכל הני (פסוקים המלמדים צורך בכפרה וסליחה) למה לי, צריכין, דאי תנא גבי אשה (שהפיר לה בעלה והיא לא ידעה ועברה על נדרה), התם הוא דבעיא כפרה וסליחה, משום דמעיקרא לאיסורא איכוון, אבל חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלהיתרא איכוין לא בעי כפרה וסליחה, ואי איתמר הדא דאיכא איסורא, אבל אשה דהפר לה בעלה דהיתרא לא תיבעי כפרה וסליחה. ואי איתמר הני תרתני הוה אמינא הני תרתני הוא דסגי להון בכפרה וסליחה דלא איקבע איסורא, אבל שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן דאיקבע איסורא לא סגי ליה בכפרה וסליחה קא משמע לן דלא שני, עיין שם. הרי שמעשה בלא מחשב ומחשבה בלא מעשה אינם בערך אחד.

א) הלשון שם: העולה מכפרת על הרהור הלב, מה טעמא, 'העולה על רוחכם היו לא תהיה' (יחזקאל כ, לב), אמר רבי לוי, והעולה על רוחכם היו לא תהיה, וכן איוב אומר (איוב א, ה) 'השכים בבקר והעלה עולות מספר כולם' וגו', הדא אומר שהעולה מכפרת על הרהור הלב. וכן מבואר במדרשות, כדלהלן.

ב) המשך לשונו: "ועיין רש"י ערכין (כא. ד"ה ממשכין) דכתב דשלמים מכפרין אעשה. אולם הוא וודאי טעות סופר, וצריך לומר דעולות, וכנסחא אחרינא דשם (בגליון הגמרא), עיין שם".

ג) בירושלמי: אמר לון (רבי חיי) עוד צריכה לי (שאלה), מה בין סבור שהוא שומן ונמצא חלב שהוא חייב מה בין סבור שהוא אסור ונמצא מותר שהוא פטור בו, עיין שם. הרי שהירושלמי מדמה מעשה בלא מחשבה (סבור שומן ונמצא חלב) למחשבה

## האם כל הקרבנות יש בהם ענין 'כפרה'

~ מתוך מפתח לגבורות שמונים' אות ח ~

**ועיין זבחים (לז),** דמתן דם בכור ומועשר ופסח יליף להו רבי יוסי הגלילי מחד קרא (במדבר יח, ז) 'את דמם תזרוק', עיין שם היטב. ומשמע דענין שלשתם אחד, וכי היכא דבכור לאו בר הרצאה הוא הכי נמי פסח. ועל כל פנים הרמב"ן ורא"ה הנ"ל הרי ברור מללו, דכל הרצאת דמים מכפר הוא, ואם כן כולו קרבנות לפי זה יש בהם ענין כפרה.

**ועיין** עוד לשון 'כפרה' בפסח, בפסחים (סא:) שחטו למולו על מנת שיתכפרו בו ערלים בזריקה כו', עיין שם כולה סוגיא.

### ראיה מפרה אדומה שלא כל לשון כפרה שוה

**וגם** אין כל לשון 'כפרה' שוה, דביזמא (ב) אמר דפרה לאו בת כפרה היא, ואילו במועד קטן (כה.) אמר מה פרה אדומה מכפרת כו', ובקרבנות הבאים לטהרה נמי נראה דענין הטהרה עצמו יש בו גם ענין כפרה. ועיין שאלתות פרשת פרה (שאלתא קלג) דכתב הך דמועד קטן בשינוי, וז"ל: מה פרה אדומה מכפרת ומעלת את ישראל מטומאה לטהרה, אף מיתתן של צדיקים מכפרת על ישראל, עכ"ל. ומשמע דענין הטהרה דפרה הוא עצמו ענין כפרה. ועיין זבחים (פח:) כתונת מכפרת על שפיכות דמים, שנאמר (בראשית לו, לא) 'ויטבלו את הכתונת בדם', וברש"י (ד"ה ויטבלו) טבילה היינו כפרה, עכ"ל. ועיין תוספות שבעות (ה. ד"ה אמר). ויש לדון עוד ממוקומות רבות, ואין כאן מקומו."

**'מה לחטאת שכן מכפרת' - היינו שמכפרת על כרת ועיין עוד שם (יב),** ומה חטאת שאינה כליל שחטה שלא לשמה פסולה, עולה שהיא כליל לא כל שכן. מה לחטאת שכן מכפרת. פסח יזכיר כו'. הנה דכאן לא אמר מה לחטאת שכן מכפרת על חיבי כריתות, רק שכן מכפרת סתמא, משמע דפסח אין מכפר כלל. אולם לכאורה גם כאן הכוונה בהכרח דחטאת מכפר על כרת, דכפרה גרידא הא יש גם לעולה על עשה (עיין יומא לו.).

**ואולם שם (ג)** אמר גם כן סתמא דאין ללמוד עולה מחטאת ואשם לצפון, דמה להנך שכן מכפרין. וברש"י: עולה לגבי חטאת ואשם לא חשיבא כפרת עשה דידיה כפרה. ואם כן גם מהך דדף י"ב אין ראיה, דיש לומר דגם פסח יש בו ענין כפרה מה, ולא חשיבא כפרתו כפרה לגבי חטאת, והוא הדין לעולה. ועיין זבחים (ה. ת.) ויש לעיין בזה עוד בכמה דוכתי.

### ענין אחד לבכור מעשר ופסח שהם ברי הרצאה

**ועיין זבחים (כט),** סלקא דעתך אמינא הני מילי בכור דלאו בר הרצאה הוא, אבל קדשים דבני הרצאה ניהו אימא לא לירצו כו', וברש"י: דלאו בר הרצאה הוא - אינו בא לכפר, אבל קדשים כגון עולה שמכפרת על עשה, ושלמים שמביאין לדורון ליתן שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, ואימא הואיל ואיחרו בא בעבירה הוא ולא לירצו כו', עכ"ל. ומשמע דבכור אין בו ענין כפרה כלל, והוא לכאורה דלא כרמב"ן ורא"ה הנ"ל דכל הרצאת דמים מכפר הוא.

**קרבן פסח יש בו הרצאת דמים ולכן הוא מכפר נראה,** דכל קרבנות - גם אלה הבאים רק לטהר ולהכשיר, וכן בכור ומועשר ופסח ותודה ושלמים - יש בהם ענין כפרה. ועיין שיטה מקובצת כתובות (ב). ד"ה שכן יש) אהך (שם) דמה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד חמור, וז"ל: מיהו קשיא ההוא דאמרינן בפסחים (עו.) דפרכינן צד חמור דפסח ותמיד (לענין שאין ללמוד מהן שאר קרבנות ציבור הקבוע להם זמן שידחו שבת וטומאה), פסח שכן כרת, תמיד שכן תדיר וכליל, והוא ודאי איכא חומרי בשאר קרבנות שאינם באלו, שהרי שאר קרבנות מכפרין, מה שאין כן בפסח שאינו מכפר כו'. ואפשר לומר פסח כיון דאיכא הרצאת דמים וודאי מכפר הוא, עכ"ל שם בשם הרא"ה ז"ל. וכן כתב שם בשם הרמב"ן ז"ל, וז"ל: ופסח כיון דאיכא הרצאת דמים מכפר הוא, וצריך עיון ובדיקה, עכ"ל ז"ל."

**ועיין זבחים (מח),** יכול יהא פסח טעון צפון, ודין הוא, ומה עולה שלא קבע לו זמן לשחיתו טעון צפון, פסח שקבע לו זמן כו'. מה לעולה שכן כליל. מחטאת, מה לחטאת שכן מכפרת על חיבי כריתות. מאשם, מה לאשם שכן קדשי קדשים כו'. ומדלא אמר סתם 'מה לחטאת שכן מכפרת' [ואילו הוה אמר הכי לא הוה מצי למימר תו נמי מאשם, דהא גם אשם מכפר]. משמע דיש ענין כפרה גם בפסח, רק דלא חשיבא כפרה דידיה ככפרת חטאת דמכפרת על כרת.

**ז** וראה עוד גילויי הש"ס מועד קטן כח. ד"ה מה. **ז** שכתבו, שביולדת כתוב (ויקרא יב, ח) 'זכפר', והיינו שמכפרה ומטהרה לאכול בקדשים, עיין שם. הרי שקרבנות הבאים לטהרה יש בהם ענין כפרה.

**ח** יצוין לדבר פלא המובא בספר 'אבי הוראה' - תולדות הגאון רבי שמואל הלוי וזאנער זצ"ל בעל 'שבט הלוי', עמוד קסא, ממכתב שכתב לידידו בשנת תרצ"ה: "היום בחלומי שאל אותי הרב הגאון המפורסם אדמו"ר שמואל דוד הלוי אונגר שליט"א האב"ד דק"ק נייטרא איזה דברי רשב"ם (אשר אינו זכר מקומו) שמשמע מדבריו דגם שלמים באין לכפר, ואני אמרתי לו שגם מרש"י חולין ק"ל משמע כן, ושהגאון מהר"מ אריק ז"ע בספרו טל תורה שם עומד בזה, ועוד הראיתי לו משי"ח הגאון מהר"י ענגעל ז"ע במפתחות לספר גבורות שמונים, דהראה שמה גבורתו בבקיות להוכיח דגם בשלמים שייך לשון כפרה. עד כאן מה שאני זוכר מחלומי..."

לא חשיבא כפרה ככפרת חטאת ואשם. וכן הביא רבינו בציונים לתורה שם ד"ה ואולם.

**ד** כוונת רבינו נראה, שיש לעיין עוד בכמה דוכתי שנוכר בעולה שאינה מכפרת, וצריך לפרש בכולם שנגד חטאת ואשם חשיבא עולה שאינה מכפרת, עיין זבחים י, דמקשה מה לעולה שכן אינה מכפרת, הרי דאיידי מחטאת העוף ואשם וכלפי אלו אינה מכפרת, וכן יש לפרש במכות יז, דקאמר אדרבה חטאת ואשם חמירי שכן מכפרי מה שאין כן עולה. (ועיין עוד זבחים מה, דקאמר הגמרא מכלוהו נמי לא - שכן קדשי קדשים, עיין שם, ולכאורה הוה ליה למימר מה לעולה שכן מכפרת, שהרי גם עולה מכפרת כלפי קרבן פסח, וכוה יש להעיר מגמרא שם סג, דמקשה מה לכולוהו שכן מיני דמים, ולהלן הוה ליה למימר שכן כולן מכפר, דגם עולה מכפר נגד מנחה).

**ה** ועיין טל תורה - להגר"מ אריק זצ"ל - חולין קל: ברש"י ד"ה אלו חוזה ושוק, שהאריך גם כן בכמה דוכתי: "מכל מקום אשכחן לשון 'כפרה' נמי בשלמים", עיין שם. וראה עוד תפארת יוסף פרשת בא עמוד קלו הערה קצט.

**א** וכן כתב רבינו בציונים לתורה כלל לא ד"ה ותלמידי, וצוין שם גם כן לדברי השיטה מקובצת. ויצוין לספרו של תלמיד רבינו - הגאון רבי יוסף חיים דוד רייך ז"ל מבעדנין (ראה עליו במבוא 'ספרי דבי רבי ללקח טוב עמוד 33 הערה לד) - 'חדרי מצות', בהקדמת בנו שכתב: "כמה פעמים אשר היה פליטת הקולמוס בעת כתיבת רבו גהה"ק צוקלה"ה (רבינו ז"ל) כמו דברי השיטה מקובצת כתובות לב, אשר אמרו"ה הרה"ג זצ"ל היה הראשון שהראה דברי השיטה מקובצת, ומובא בציונים לתורה כלל ל"א סתם, ועוד כמה פעמים".

**ב** טעמא דמילתא דעולה לא מייקרי מכפר אף דבאמת מכפר על עשה, כתב רבינו בחוסן יוסף אות קמ: "עיין מהר"ט קידושין (לז. ד"ה מעקה), דעשה אינה קרויה חטא, והוא הדין לאו הניתק לעשה. ויש לומר דמהאי טעמא עולה לא מייקרי מכפר, משום דאין מכפר על חטא, רק על עשה ועל לאו הניתק לעשה, והני לא מייקריין חטא", עיין שם.

**ג** דאיתא שם: "ומה עולה שאינה מכפרת אינה מרצה, אשם שמכפר אינו דין שאינו מרצה". ומבואר שעולה

## ידוע תדע

הרחבת הידיעות במשנתו של רבינו

האם כחוש בקדשים (עי' מנחות סד. וברש"י ד"ה אפי'), הוא פסול גמור אף בדיעבד,

או רק לכתחילה מצוה להביא בהמה שמינה ובדיעבד כשר?

תשובות ממשנתו של רבינו אפשר לשלוח למערכת:

פקס: 03-510-4720 (972) | דוא"ל: ot5104720@gmail.com | השארת הודעה קולית בטל.: 03-510-4720 (972)

הגרלה מיוחדת תערך בעז"ה בין המשתתפים במדור זה

תשובה ל'ידוע תדע' מפרשת ויקהל-פקודי: ראה בארוכה בתשובת רבינו בשו"ת 'בן פורת' ח"א סימן ב אות ה

## "כסף נבחר לשון צדיק" - במשנתו של רש"י הקדוש זי"ע (ב)

רבינו, מתוך רש"י מפורש על הש"ס. תוך שהם משתאים על שאשתמיט ליה לרבינו רש"י מפורש, קרא זה אל זה ואמר: "הבה נעלה אל הגאון המחבר ונרצה לפניו את קושייתנו".

ואכן בצהרי יום שבת קודש התדפקו שני הבחורים על דלתו של רבינו, שעה שישב עם מקורביו לשתות כוס תה ולשוחח בשעשועי אורייתא, וביקשו רשות להקשות לפניו קושיא שעלתה להם בעת שלמדו את ספרו, מדברי רש"י שבש"ס.

והנה, טרם כילו לדבר ולסיים את קושייתם, עלתה נהרא על פני רבינו והוא נענה להם: "הרי אני לומד בש"ס דפוס זיטאמיר...". אייתי ספר וחזו, כי לפי הגירסא בש"ס זיטאמיר, קושייתם בטלה וחיידשו של רבינו אמת ויציב הוא.

ולעת זקנתו, שח פעם רבינו ברגעים של גילוי עצמי נדיר, באזני הגה"צ רבי נפתלי הירש שמרלר זצ"ל מגדולי רבני וויען: "אם חלילה וחס יאבד הש"ס, יכולני להחזיר את כולו מתוך הזכרון, עם כל דברי רש"י ועם כל חילופי הגירסאות!".

ידעתי מי הקיפם, והנה הובאו דברי רש"י אלו ככתבם וכלשונם בשו"ת חוט המשולש... וכתב שם פירוש עליהם".

ועל הערכתו והערצתו לדברי הראשונים בכלל ורש"י בפרט: "וחלילה לומר כן ברש"י", "באשר דיברו בו הראשונים הנה דעתינו כאין נחשב", "ונוודע שכל דברי הראשונים ז"ל כגחלי אש".

על "ספר הפרדס" המיוחס לרש"י, כתב רבינו בגילויני הש"ס (ברכות מה. בתוס' ד"ה ר' טרפון, שהביא מספר הפרדס סימן עח): "ואם כי ספר הפרדס מיוחס לרש"י, מכל מקום זה וודאי אינו מרש"י...". ועוד שם (שבת קנג. ד"ה מוליכו): "הנה מצאתי בספר הפרדס לרש"י סימן ק... וצריך לומר, דדברי ספר הפרדס הנ"ל אינם מרש"י, או שחזר בו רש"י...".

### עם חילופי הגירסאות...

מעשה בשני בחורים, פרחי התלמידים, שלמדו את ספרו של רבינו "ע' פנים לתורה" והחכימו ממנו, אך הנה - חשבו לתומם - מצאו פירכא עצומה לדברי

### שנים של גמרא ורש"י

סיפרה הרבנית הצדקנית ע"ה, אשת-חבר של רבינו זי"ע, באזני הגאון רבי חנוך דוב פאדווא זצ"ל לימים גאב"ד לונדון, כי במשך כמה שנים אסר הרופא על רבינו ללמוד בעיון, כיון שייגיעת המוח מחלישה את גופו. בשנים הללו - העידה הרבנית ע"ה - היה עיקר לימודו של רבינו גמרא עם פירוש רש"י, ומעט תוספות.

זו הסיבה, אמרה, שבספרי רבינו ניכרת בקיאותו העצומה כל כך בגמרא ורש"י.

### דייק וגמיר שמעתתא

מן הראוי לצטט דוגמאות אחדות מתוך ספרי דבי רב, כיצד דייק וגמיר שמעתתא דרש"י:

"ומה שכתב כבוד תורתו דמלשון רש"י 'משמע' גם כן... ולא ידעתי מדוע כתב 'משמע', הלא 'מפורש' כן ברש"י...".

רבינו מביא דברי רש"י בנדרים, ומעורר ש"הוקפו תיבות 'דילמא אסיק אדעתיה' בתוך חצאי עיגול, ולא

(ז) הרה"ג ר' ישראל קליינר ז"ל מירושלים, ששמע מזקיני הר"ר יעקב דוד ז"ל שהיה אז בבית דודו-רבינו. וכעין זה מסופר ב'מרכיצי תורה מעולם החסידות' עמוד רכא.

(ח) הרה"ג ר' שמעון הירשער שליט"א מלונדון, ראה 'שה לבית' - גשמי ברכות עמוד תקלז.

(ז) גליוני הש"ס פסחים יג. ברש"י ד"ה מון.

(ה) 'אוצרות יוסף' - שביעית בזמן הזה' קונטרס ב אות ב ד"ה והנה.

(ו) גליוני הש"ס פסחים ב. ד"ה כתבו; 'אוצרות יוסף' בדרשא לשבת שובה שנת עת"ד"ה ומצאתי בשו"ת מהר"י ווייל.

(א) 'הליכות חנוך' - פרק ח' על הצדיקים ועל החסידים, אות כה - אות כז.

(ב) שו"ת 'בן פורת' ח"א סימן ט ד"ה ומ"ש כ"ת דמל. ועיין עוד שם סימן ד אות ט ד"ה מ"ש.

(ג) גליוני הש"ס נדרים כז: ברש"י ד"ה דילמא.



## זישנת חרמים

מכתבי הלומדים עם הארות ומשא ומתן במשנת רבינו

לכבוד חו"ר מכון 'אוהבי תורה' לההדרת ספריו המופלאים של שר התורה וגאון הדורות הגה"ק רבי יוסף ענגיל זללה"ה.

ראיתי מה שהקשה הרב דוד בויס שיח' בגליון 'אברך' (פרשת ויקהל-פקודי) מסוגיא דבת תיהא. אבל אין הדבר פשוט כלל שמייירי שם בלא טעם כלל. אמת שהרשב"א ב'משמרת הבית' הבין שבת תיהא לית ביה עיקר רק טעם, ושכבר דן מזה הגאון ב'לקח טוב', אבל הרבה פוסקים הביאו בבת תיהא דיש משהו איסור. וראה גם קהלות יעקב פסחים נ"ז, וראה מלחמות פסחים ע"ו, וראה מש"כ האור שמח מאכלות אסורות סי"ג.

ולענד"ר ריחא הבא בלא הקלטה של בישול זה בזה, או צליית פת בתנור דג עם בשר וכדומה, שם יש לדון בענין טעם בלא משהו מציאות, אבל בת תיהא שהריחא נקלט באויר מחמת עצמו, בזה לא איירי הגאון בלקח טוב למעשה, אלא בעיקר יסוד טעם כעיקר, בשביל מה אסרה תורה נתינת טעם, והאם טעם לחוד אוסר בלא ממשו. אבל יתכן דבת תיהא באמת אסור מדרבנן בלא נתינת טעם של משהו.

א"ד ידידכם מוקיר פעלכם לכבודה של תורה

משה שמעון בינעטה

[דומ"ץ בקהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא, מאנסי נ.י.]

שלום וכל טוב סלה, לכבוד הגאון הגדול, עמוד הימיני, פטיש החזק, שר התורה, נזר ישראל וחמדתו, כל רז לא אניס ליה, כבוד קדושת שם תפארתו וכו' מוריני הרב יוסף ענגיל נ"י, ראב"ד קראקוי, מתגורר לעת עתה פה עמ"ר (עיר מלוכה רבת) וויען תע"א.

אחרי דרישת שלום הדרת גאונו נ"י. הנה הואלתי לדבר עם אדוני על דבר פתיחת הגגין של טרייבהייזער בשבת, להכניס אויר וחום זריחת השמש מרפא בכנפיה, להצמיח צמחים וזרעים, וכן על דבר סגירתן שלא ירדו גשמים וצנה ויקלקלו ויפסידו אותם. ועל האחרון אני בא, שרוצה הדר"ג נ"י להתיר לסגור הגג, והאריך כדרכו בקודש בבקיאות נפלא בתלין תילין ראיות, ובתוכם גם הך דירושלמי שביעית (פ"ב ה"ד)...

ומאוד ינעם לי אם כבוד הדרת גאונו נ"י ישמיעני ברוחו פי שנים - שניות מדברי סופרים, לבוא לפסק מוחלט בזה.

והנני בזה ברגשי כבוד ויקר ומוזים דרבנן, אוהב נפשו בלב ונפש חפצה, דורש שלומו הטוב בנפש חפצה.

(הגאון רבי ישעי' פירסט זצ"ל ראב"ד עדת ישראל

וויען, בתשובתו אל רבינו, חזון ישעיה סימן ז)

## קשה זיווגו של אדם

בפעם השלישית, הוא הגיע ביום חמישי בשבוע. הפעם הוא היה נחרץ. הוא השליש דמי קדימה, והתנה קצרות: אם עד יום שלישי שאחריו יתארס בנו, הוא יעביר את יתרת הסכום...

ביום ראשון! הוא התקשר, כולו אחוז התלהבות והתפעמות: היום בבוקר, לפתע פתאום הגיע שדכן והציע דבר שנראה שיש לו סיכוי.

הפעם אכן עמדה לו הבטחת רבינו:

ביום שלישי נשברה צלחת בשעה טובה ומוצלחת!

הבטחתו הפלאית של רבינו, אשר יצאה מפי קדשו סמוך לעלותו לשמי מרום, היתה "שיהיה למליץ יושר לכל אשר יסייע בהדפסת חיבוריו". הבטחה פלאית זו קיימת לעד ולנצח, ועד עצם היום הזה רבים וגם טובים נושעו בישועות מופלאות לאחר שבאו לעזרת מכון 'אוהבי תורה', להוצאת ספרי רבינו והפצתם בהיכלי תורה.

באותן שעות גורליות, כאשר שכב רבינו על ערש דוי, ספר תורה המוטל בצער, יסרה אותו הדאגה העמוקה לעתידם של אוצרות התורה, רבי רבבות של גליונות כתבי יד, אשר בהם

השאיר לדורות את חכמת התורה המופלאה שבו, בדמות חיודשי תורה עמוקים ונפלאים בכל מכמני התורה, בנגלה ובנסתר ובכל חלקי פרד"ס התורה.

היתה זו צוואה לדורות, אותה מסר לחתנו יחידו, הגה"צ רבי יצחק מענדל מארגנטשטערן זצ"ל, שיעשה לו נייחא לנשמתו בגזי מרומים ויעסוק בהדפסת והוצאת ספריו והפצתם על פני תבל, למען יהגו רבבות אלפי ישראל בתורתו עד עולם, ויהיה לו הדבר לזכות ולנחת רוח בגן עדן.

סיפור מופלא ראו אנשי מכון 'אוהבי תורה' עין בעין:

יהודי אחד, התייסר קשות בצרת בתו שבגרה ועדיין לא נמצא לה שידוך. כששמע אותו יהודי על הבטחת רבינו, מיהר והשליש דמי קדימה למען הדפסת אחד מספרי רבינו, בהבטיחו לשלם את היתרה בתאריך מסוים, בו תיוושע הבת בעזרת השי"ת.

ואכן, הבטחת רבינו עמדה לו והוא זכה להשיא את בתו עד למועד הדפסת הספר, והוא השלים את אשר החל לעשות.

שנה לאחר מכן שב אותו יהודי וביקש לנצל את הבטחת רבינו גם עבור בנו, שגם הוא הגיע לפרק האיש מקדש. אלא שהפעם, משום מה, לא רצה לתת דמי קדימה. רבינו כבר מכיר אותי ואת נאמנותי! הוא חזר וטען. אך ראש המכון הפציר בו לתרום על אתר סכום הגון, וטעמו ונימוקו עמו: שכן הבטחת רבינו נאמרה על "כל מי שייסייע", ולא מי שיבטיח לסייע... אך אותו יהודי התעקש וביקש לעשות הסכם ולקבוע זמן.

אלא שכאשר עברה תקופה ועדיין לא נושע, הגיע בחזרה וטרוניה בפיו. שוב חזר ראש המכון וביקשו לתת דמי קדימה, ושוב התעקש הלה לעשות הסכם על העתיד. ועוד תקופה עברה מבלי ישועה.

# "כי לקח טוב נתתי לכם"

**ספר המופלא והמפורסם של שד"ח הגאון והגאונים הגדול רבי יוסף ענגיל זצ"ל**

## לקח טוב

אוצר נפלא של טו"ב כללים וסוגיות בש"ס חיודשים ופילפולים בנאותו ובעמקות יצא לאור במהדורה חדשה ומאידת עינים ובתוספת אלפי ציונים ומקורות, סדרות ומפתחות

**על די מכון 'אוהבי תורה'**

להמשיך ספקל חייו של רבינו יוסף ענגיל זצ"ל ומשאלתו הנצחית

**ספר**  
**לקח טוב**  
הגאון רבי יוסף ענגיל זצ"ל

**מילים**

ניתן להשיג את ספרי המכון בחנויות הספרים המובחרות או בהזמנה טלפונית: 03-510-4720 (דגה מיוחדת לשיבת ומסדות התורה ולקניות מרכזיות)

להצגת ספרי הגאון הגדול רבי יוסף ענגיל זצ"ל  
Tel: 845-216-8677  
בארץ ישראל: 03-510-4720  
E-mail: ohaveitoraheng@gmail.com

ההבטחה האחרונה שמחוללת פלאות:

## "כל מי שייסייע בהדפסת החיבורים שלי, אהיה לו למליץ יושר בעולם העליון"

(הבטחתו של רבינו זצ"ל עמוך להסתלקותו, באוני חתנו הגה"צ רבי יצחק מנחם מענדל מארגנטשטערן זצ"ל - מייסד וראש חברת 'אוהבי תורה' להוצאת ספרי רבינו)

לרכישת הספרים (במשלוח עד הבית), לקבלת הגליון ולתרומות:  
טל: 03-510-4720 | דוא"ל: ot5104720@gmail.com